

Birgitte Romme Larsen har en Ph.d.-grad i Antropologi fra Københavns Universitet, og hun er lektor ved Pædagogisk Antropologi på Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU), Aarhus Universitet. Hun forsker i krydsfeltet mellem migration og lokalsamfund med særligt fokus på hverdagens møder og naboskaber i danske landdistrikter mellem etablerede lokalbefolkninger og forskellige former for nytilkomne, såsom flygtninge, asylansøgere og udflyttede statsligt ansatte.

Keywords: Etnografi, Samtid, Danmark, Jelling, Asylcentre, Lokalsamfund, Naboskab, Institutionel forbundethed, Pragmatisme, Lokal kulturhistorie, Kollektiv erindring, Integration

”HVIS DU VIL VIDE NOGET OM INTEGRATION, SÅ ER DET IKKE HER”

Et etnografisk studie af naboskab og institutionel forbundethed mellem asylcenter og lokalsamfund i byen Jelling

Artiklen bygger på et etnografisk studie af det hverdagslige naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund i den mindre danske by Jelling. Her har et opholdscenter for asylansøgere fungeret uafbrudt gennem tre årtier, og artiklen viser, hvordan asylcentret og byens egne institutioner med tiden har vævet sig ind i hinanden, rumligt og socialt. Analysen fokuserer på de lokale praksisser og forståelser, som i det daglige ligger til grund for udviklingen af denne institutionelle inter-forbundethed i dag, og den viser, hvordan bestemte aspekter af byens kulturhistorie i den forbindelse spiller en central rolle. Derved konkluderer artiklen, at det lokale møde i Jelling mellem asylcenter og lokalsamfund dybest set ikke begynder med selve asylcentrets tilstedeværelse, men at dette møde i stedet allerede er indskrevet i eksisterende lokale kollektive erindringer.

Denne artikel baserer sig på et etnografisk studie af det hverdagslige naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund i den sydjyske stationsby Jelling med 3.600 indbyggere. Asylcentret, der er drevet af Røde Kors på vegne af staten, har ligget centralt i byen siden 1993, og det huser op til 200 asylansøgende beboere. Den danske samfundsdebat på flygtninge- og indvandrerområdet er i almindelighed karakteriseret ved det, man kan kalde en indbygget 'os'/'dem'-diskurs,¹ og i de seneste årtier har især flygtninge og indvandreres såkaldte integration i det danske samfund udgjort et gennemgående tema i den offentlige og politiske samfundsdebat.² Som antropologer har beskrevet, henviser 'integration' i denne debat typisk til den almene forståelse, at en bestemt udefrakommende 'del' (jf. flygtninge/indvandrere) skal indoptages i en allerede eksisterende 'helhed' (jf. det danske samfund).³ Samtidig har antropologiske studier vist, hvordan flygtninge og indvandrere i Danmark, herunder særligt personer med muslimsk baggrund, ikke mindst siden 11. september 2001 er blevet underlagt en stigende mistro og 'sekuritisering' i samfundet,⁴ hvilket i sig selv kan siges at have bidraget til en 'kulturel frygt'⁵ i befolkningen i relation til flygtninge og indvandrere. Politisk betragtet kan en sådan udvikling ikke mindst ses afspejlet i de mange løbende stramninger af udlændinge- og integrationslovgivningen. Her er især det såkaldte 'Paradigmeskifte' værd at nævne, som siden 2019 har ændret det politiske fokus på flygtninge (og andre med ikke-permanente opholdstilladelser i landet) fra 'integration' til 'hjemsendelse' (skulle situationen i oprindelseslandet en dag ændre sig).⁶ Og når det vedrører konteksten for nærværende studie, lader en 'kulturel frygt'⁷ i befolkningen sig for eksempel spore, når der rundt om i landet sommetider opstår lokal modstand mod etableringen af et asylcenter – et fænomen, jeg tidligere har beskæftiget mig med.⁸

I udforskningen af det hverdagslige møde mellem asylcenter og lokalsamfund i byen Jelling, tager nærværende artikel imidlertid ikke sit udgangspunkt i sådanne ovenstående etablerede samfundsdiskurser på flygtninge- og asylområdet. Som jeg skal uddybe i denne indledning, interesserer artiklen sig snarere for, hvordan – i lokale miljøer med etnisk diversitet – sociale inklusions- og eksklusionsprocesser rent faktisk *opstår og tager form* i det daglige; det vil sige, på mikrosociologisk plan betragtet, og med afsæt i konkret *social kontakt*.

Mens flygtninge og indvandreres integration i det danske samfund som nævnt i de seneste årtier har udgjort et gennemgående tema i den offentlige debat, da har det politiske fokus, når det vedrører lige netop asylansøgere, dog nærmere været rettet mod

1 Eriksen 1997.

2 Fx Hervik 2011; Larsen 2022; Olwig og Paerregaard 2011.

3 Fx Jöhncke 2011; Olwig og Paerregaard 2011; Rytter 2019.

4 Pedersen og Rytter 2011; Rytter og Pedersen 2014.

5 Grillo 2003.

6 Rytter et al. 2023.

7 Grillo 2003.

8 Larsen, Whyte og Olwig 2015; Whyte, Larsen og Olwig 2019.

disses "ikke-integration" – grundet deres endnu uvisse fremtid i landet, alt imens de venter på afgørelsen af deres asylsager. Således må en asylansøger for eksempel ikke arbejde, førend vedkommende eventuelt overgår til at blive anerkendt som flygtning med opholdsgrundlag i landet. Forskning har vist, hvordan asylansøgere typisk oplever denne ventetid som svært stressende,⁹ ligesom den kan have alvorlige indvirkninger på deres mentale helbred.¹⁰ Med andre ord kan det for beboerne på et asylcenter være vanskeligt at etablere et meningsfuldt hverdagsliv,¹¹ og dermed også at finde overskud til personligt at involvere sig i det omgivende samfund. Hertil kommer, at danske asylcentre sommetider er afsidesliggende placeret, nogle gange op til flere kilometer fra nærliggende byer, såsom i forhenværende militærkaserner.

Sammen med kolleger har jeg tidligere udført et antropologisk studie, *Den nye landbefolkning*, omhandlende åbningen af asylcentre i danske landdistrikter under den såkaldte "flygtningekrise" i 2015, hvor et stort antal asylansøgere ankom til landet fra krigen i Syrien.¹² Her bedrev vi etnografisk feltarbejde i to landdistriktskommuner, hvor vi blandt andet deltog i lokale borgermøder om åbningen af asylcentre, og parallelt hermed granskede vi tilgængelige borgermøde-referater fra andre steder i landet, hvor asylcentre stod for at skulle åbne. I studiet fandt vi, at lokale indbyggers modstand mod placeringen af et asylcenter i deres nærhed typisk kan sammenfattes under følgende hovedbekymringer: 1) en frygt for faldende lokale ejendomsværdier, 2) en frygt for stigende lokal kriminalitet i form af indbrud, butikstyveri og vold, 3) en lidt mere diffus frygt for at blive overrendt af "for mange" udefrakommende, samt 4) en bekymring for, hvorvidt et asylcenter ligger "for tæt" på en lokal skole eller anden børne- og ungeinstitution.¹³ Betragter man det begrænsede statistiske materiale, der i Danmark findes om asylcentres lokale indvirkninger, peger dette dog på, at deres tilstedeværelse hverken resulterer i øget lokal kriminalitet eller lavere ejendomsværdier.¹⁴

Mens Udlændingestyrelsen har selve myndighedsansvaret for asylansøgere i Danmark, er selve driften af de asylcentre, hvor de opholder sig, imens deres sager afgøres, udliciteret til eksterne operatører. Historisk set har Røde Kors drevet størstedelen af landets sådanne opholdscentre, men i løbet af de sidste 15 år har også danske landdistriktskommuner meldt sig på banen som driftsoperatører. I 2015, da jeg sammen med kolleger studerede åbningen af asylcentre, var eksempelvis to tredjedele af Danmarks dengang 34 opholdscentre drevet af sådanne kommunale operatører, mens

9 Fx Vitus 2010; Whyte 2011.

10 Fx Filges et al. 2015.

11 Fx Vitus 2011; Whyte 2009.

12 Larsen, Whyte og Olwig 2015; Whyte, Larsen og Olwig 2019.

13 Larsen, Whyte og Olwig 2015; Whyte, Larsen og Olwig 2019; for et lignende studie af lokale reaktioner på asylcenteråbninger i en norsk kontekst, belyst gennem deltagelse i lokale borgermøder, se også Strømsø og Bygnes 2021.

14 Bolius Boligejernes Videncenter 2015.

dette i skrivende stund gælder for syv ud af landets for tiden blot ni opholdscentre.¹⁵ I studiet *Den nye landbefolkning* fandt vi, hvordan de kommunale operatører typisk fremhæver de økonomiske og demografiske muligheder, som det at drive asylcentre kan bidrage med til deres kommuner, både i form af de statsmidler, arbejdspladser og mennesker (beboerne på centrene), som følger med.¹⁶ En vægtlægtning, som skal ses i lyset af den voksende affolkning og økonomiske ubalance, som præger mange danske land- og yderkommuner i dag. Uanset type af operatør huser de danske opholdscentre typisk mellem 100 og 400 beboere, og centret i Jelling – drevet af Røde Kors – huser som nævnt op til 200 asylansøgere.

Det danske asylcenterlandskab er generelt turbulent – med opholdscentre, der kontinuerligt åbner eller lukker, idet antallet af asylansøgere i Danmark kan svinge gevaldigt fra år til år. Set i et lokalsamfundsperspektiv betyder dette, at 'asylcentret' som institution ofte kun udgør en relativt midlertidig nabo. Der opstår med andre ord sjældent mulighed for etablering af mere langvarige naboskaber mellem asylcentre og deres næromgivelser. Sommetider lukker et opholdscenter efter seks måneder, nogle gange inden for et par år. I vores studie af nyåbnede asylcentre, fandt mine kolleger og jeg, hvordan mange lokale indbyggere – efter en indledende periode med reservation og bekymring, som ovenfor beskrevet – ofte endte med modsat at udtrykke skuffelse, når et asylcenter oprettet i deres lokalområde pludselig stod over for igen at skulle lukke: nu havde man lige vænnet sig til beboernes tilstedeværelse i gadebilledet, lagt sine værste bekymringer om medfølgende vold og kriminalitet på hylden, og set hvordan asylcentre bidrog til den lokale økonomi og dets beboere til opretholdelsen af den lokale lukningstruede folkeskole eller fodboldforening.¹⁷ Samtidig pointerede mange, at asylcentrenes forventelige korte levetid var med til at holde dem tilbage fra at etablere kontakt og forskellig form for samarbejde med centrene og deres beboere.

Ganske omvendt forholder det sig i Jelling. Her findes en unik mulighed for indblik i, hvordan et naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund over tid *kan* udvikle sig – såfremt centrets lokale eksistens bliver af mere langvarig og permanent karakter. Asylcentret i Jelling adskiller sig imidlertid ikke alene fra andre steder Danmark i kraft af dets langvarige, uafbrudte lokale tilstedeværelse gennem nu tre årtier. Men muliggjort af dette, adskiller det sig også – som vi skal se – i kraft af de mange måder,

15 De danske asylcentre er fordelt over et *modtagecenter* (Modtagecenter Sandholm, drevet af Røde Kors), et mindre antal *udrejsecentre* (i skrivende stund de tre udrejsecentre Avnstrup, Kærshovedgård og Sjølsmark, drevet af Kriminalforsorgen og Røde Kors), samt et meget varierende antal *opholdscentre* (inklusive centre for børn og centre for særligt omsorgskrævende) drevet af enten Røde Kors eller kommunale driftsoperatører (i skrivende stund driver Tønder Kommune og Vesthimmerland Kommune en række opholdscentre). Se også, <https://nyidanmark.dk/da/Ord-og-begreber/US/Indkvartering/Asylcentre> (Besøgt 12/4 2024)

16 Larsen, Whyte og Olwig 2015; Whyte, Larsen og Olwig 2019.

17 Larsen, Whyte og Olwig 2015; Whyte, Larsen og Olwig 2019; for et tilsvarende fund i en norsk kontekst omhandlende lokale reaktionsskift fra bekymring til ærgrelse i forbindelse med asylcentres henholdsvis åbning og lukning, se også Bygnes 2020.

hvorpå asylcentret og lokalsamfundet i dag viser sig at være blevet tæt sammenvævet over tid. Asylcentret og en række af lokalsamfundets egne centrale institutioner har nemlig på indviklet vis hen over årene flettet sig ind i hinanden, rumligt og socialt. For eksempel er både byens kommunale fritids- og ungdomsklub og en lokal dagpleje i dag placeret i to af selve asylcentrets barakker, hvor de lejer sig ind.

I Røde Kors, som driver asylcentret, kalder de selv dette lokale naboskabsscenario for "Jelling-modellen". Spørger man centerpersonalet, hvad de mere præcist lægger i dette *emiske* udtryk, får man imidlertid ingen videre præcis forklaring eller organisatorisk definition, andet end at udtrykket synes at henvise til en kombination af en lav grad af lokal modstand mod asylcentret og en høj grad af lokal involvering af asylansøgerne. Til trods for asylcentrets langvarige eksistens i byen mangler der altså fortsat nærmere svar på, *hvordan* og *hvorfor* det er blevet sådan i Jelling. Ud over centrets langstrakte eksistens alene, hvilke mere specifikke lokale forhold eller omstændigheder, har bidraget til udviklingen af det særlige naboskab, som vi i dag finder her, når det angår samarbejde og institutionel forbundethed et lokalsamfund og asylcenter imellem?

Med henblik på netop at udforske og forstå sådanne underliggende lokale forhold og omstændigheder, udførte jeg i årene 2015-2018 et antropologisk studie funderet i længerevarende etnografisk feltarbejde i Jelling, fordelt over gentagende feltbesøg i 2016/2017. De anvendte dataindsamlingsmetoder bestod i etnografisk deltagerobservation og 'deep hanging out'¹⁸ inden for selve asylcenterområdet såvel som i byens øvrige offentlige rum. Endvidere udførte jeg semistrukturerede kvalitative interviews og uformelle samtaleinterviews, blandt både almene lokale indbyggere og beboere/personale på asylcentret (inklusive Røde Kors Asylskole og Røde Kors Sundhedsklinik), foruden med en række lokale nøglepersoner og repræsentanter for centrale lokale institutioner; herunder folkeskolen, fritidsklubben, dagplejen, folkekirken, byrådet, svømmehallen, lokalavisen, handels- og erhvervslivet (fx caféejere og brugsuddelere), idrætsforeninger og andet lokalt foreningsmiljø (fx byens frivilligforening for asylansøgere), museet *Kongernes Jelling*, samt *Jelling Festival* og andre lokale kulturfestivaler. Jeg udførte i alt 18 semistrukturerede kvalitative interviews varende mellem 1-3 timer, og 15 kortere semistrukturerede kvalitative interviews varende mellem 15-40 minutter (alle 33 interviews bandede og transskriberede). Hertil består datamaterialet af cirka 300 sideres computerskrevne feltnoter, indeholdende nedskrevne uformelle samtaler og deltagerobservationer løbende gengivet i detaljeret form.

Igennem de seneste årtier har forskellige former for multietnisk sameksistens udgjort et centralt tema i socialvidenskabelige og kulturanalytiske studier inden for international migration, inklusive i Danmark.¹⁹ Sådanne studier har dog langt overvejende haft udgangspunkt i storbyer eller urbane forstæder, hvor temaet har været

18 Geertz 1998.

19 Fx Jensen 2016; Lapina 2016.

diskuteret ved hjælp af begreber som 'social sammenhængskraft',²⁰ 'multikulturalisme',²¹ 'diversitet'²² eller 'super-diversitet'.²³ I flere europæiske lande, herunder Danmark, har det imidlertid længe været den politiske norm geografisk at sprede såvel asylansøgere som anerkendte flygtninge til mere landlege, ikke-urbane områder.²⁴ Alligevel findes der fortsat ikke mange sociokulturelle studier af lokal sameksistens på tværs af etnicitet i mere rurale sammenhænge. Det overordnede formål med dette studie har været at bevæge sig ud over denne urbane forkærlighed i migrationsforskningen ved at præsentere en etnografisk baseret kulturanalyse af såkaldt 'multietnisk sameksistens'²⁵ i et mindre dansk bysamfund på landet.

Med afsæt i denne ikke-urbane migrationslokalitet ønsker jeg således med denne artikel at bidrage til eksisterende forståelser af, hvordan social inklusion og eksklusion konkret praktiseres og erfares i hverdagen i bestemte lokale miljøer med etnisk diversitet – i kraft af *social kontakt*. Det betyder samtidig, at artiklen har til hensigt at afdække et bestemt migrationsrelateret møde, hvor fokus ikke er på 'migranten' som værende *afskåret* fra omverdenen (såsom i kraft af at være afskåret fra at entrere, deltage i eller interagere inden for et givent territorium). Dette er en tematik, som i de sidste årtier har præget en stor del af den kanoniske teoretiske tænkning inden for nutidig global migration.²⁶ Med denne artikel stiller jeg mig i stedet nysgerrig overfor, hvad vi kan lære om sociale inklusions- og eksklusionsdynamikker ved at tage afsæt i specifikke lokale migrationsscenerier karakteriseret ved det modsatte af afskåret, det vil sige *forbundethed*. Fra sådant udgangspunkt kaster analysen etnografisk lys over de forskellige måder i hverdagen, hvorpå et asylcenter og et mindre dansk lokalsamfund på indviklet vis over tid er blevet institutionelt forbundne – rumligt og socialt.

Analysen kan ses som bestående i to hoveddele, foruden en konklusion. Første del rummer to afsnit. I det første af disse redegør jeg for selve asylcenterområdets nuværende indretning og den særlige måde, hvorpå asylcentret og en række af byens egne institutioner her med tiden har vævet sig ind i hinanden, og i det følgende afsnit fremanalyser jeg de nærmere lokale pragmatiske tilgange i hverdagen, som har ledt frem til denne situation i dag. I analysens anden del, som rummer fire afsnit, beskæftiger jeg mig med, hvordan denne institutionelle inter-forbundethed, som er at finde inden for selve asylcenterområdet, over tid har bredt sig til resten af byens offentlige rum. I det første afsnit diskuterer jeg således, hvordan asylcentret i dag er blevet inkorporeret i det almene kredsløb af institutionelle samarbejder, som det lokale samfundsliv generelt involverer og bygger på. Og i de tre følgende afsnit analyserer jeg

20 Fx Hickman, Mai, og Crowley 2012; Vertovec 1999.

21 Fx Baumann 1999; Wise og Velayutham 2009.

22 Fx Berg og Sigona 2013.

23 Vertovec 2007.

24 Fx Hynes 2011; Larsen 2011a.

25 Fx Jensen 2016.

26 Fx Agamben 1998; Bauman 1997; Hage 2003.

den hverdagslige familiarisering med asylcentrets eksistens i byrummet, centreret omkring hvert sit empirisk genererede nedslagspunkt, henholdsvis omhandlende fysiske møder i lokalt offentligt rum, nationale samfundsdebatter, samt byens kulturhistorie. Tilsammen demonstrerer disse tre nedslagspunkter den centrale rolle, som lokal kulturhistorie og 'social erindring'²⁷ i hverdagen viser sig at spille, når det angår udviklingen af det specifikke migrationsscenario, vi finder i byen i dag. Konkluderende peger artiklen derfor på, at det lokale møde i Jelling mellem asylcenter og lokalsamfund dybest set ikke begynder med selve asylcentrets tilstedeværelse. I stedet er dette mødes særegne udvikling og betingelser allerede indskrevet i eksisterende lokale kollektive erindringer om tidligere tiders møder med "det anderledes" i byens rum og offentlighed.

Asylcenterområdet i Jelling – et indviklet landskab af institutionel forbundethed

Selvom byen blot udgør en lille prik på danmarkskortet, er Jelling både nationalt og internationalt kendt for sine historiske monumenter: Jellinghøjene, Jelling Kirke og Jellingstenene. Disse har været på UNESCO's verdensarvsliste siden 1994, ligesom de spiller en central rolle i dansk national bevidsthed.²⁸ Her ved disse monumenter siges det, at navnet 'Danmark' – omkring år 956 e.Kr. – for første gang blev fremsagt af Harald Blåtand, søn af Gorm den Gamle: den første konge i den danske kongerække og begravet i en af Jellinghøjene.

Asylcentrets historie i Jelling går knapt så langt tilbage. Det blev etableret i efteråret 1993, hvor Røde Kors på vegne af den danske stat fik til opgave at sørge for akut husly til tusinder af bosniske krigsflygtninge. Et par hundrede af disse blev indlogeret i Jelling i en række nødtelte placeret på et stort offentligt grønt område – lige ved krydset mellem Jellings hovedvej og togsporene, der skærer midt gennem byen. Efter nogle måneder blev teltene erstattet af en række mere stationære barakker, ejet af Udlændingestyrelsen – og disse er fortsat i brug i dag 30 år senere. I 2001 blev der indgået et lejemål mellem Udlændingestyrelsen og den daværende Jelling kommune (fra 2007 og frem en del af Vejle Kommune). Kontrakten omhandlede kommunens ældrebolig-rækkehuse, beliggende på det samme store offentlige grønne område, hvor også asylcentrets barakker ligger. På det tidspunkt stod kommunen nemlig over for at skulle flytte sine ældreboliger til andre, nyere bygninger andetsteds i byen. Udlændingestyrelsen lejede sig derfor ind i de eksisterende rækkehusbygninger, sådan at Røde Kors kunne udvide asylcentrets beboelseskapacitet. Siden da har asylcentret således ligget spredt ud over det meste af det store grønne område midt i byen: med

27 Connerton 1989.

28 Schütze 2013.

de oprindelige barakker i den ene ende, og byens tidligere ældrebolig-rækkehuse i den anden ende – forbundet af en lang offentlig vandresti, som skærer tværs gennem det samlede område. Denne udstrakte placering gør det i dag vanskeligt umiddelbart at se, hvor præcist asylcenterområdet begynder eller ender. Første gang jeg skulle besøge asylcentret (år forud for dette studie og i anden anledning) havde jeg således svært ved at finde asylcentret. Eller, det vil sige, jeg *troede*, at jeg havde svært ved at finde det – og måtte derfor ringe til centrets leder for at spørge om vej. Da lederen over telefonen bad mig beskrive, hvor jeg befandt mig, svarede jeg, at jeg stod et sted, hvor en masse dansktalende børn løb legende rundt omkring benene på mig, og at jeg derfor mente at befinde mig på legepladsen til en lokal børneinstitution, snarere end midt på asylcentrets matrikel. Men da svarede lederen: ”Jamen så er du her – jeg kan se dig her fra mit kontorvindue”.

Siden asylcentret i sin tid blev etableret på det dengang store tomme grønne område, er også en række lokale børne- og ungeinstitutioner kommet til, vævet ind og ud mellem asylcentrets bygninger. Sådanne tilkomne institutioner indbefatter: 1) den lokale folkeskole, 2) en kommunal specialskole, 3) en kommunal børnehave, placeret dør om dør med asylcentrets egen børnehave, 4) byens integrerede fritidshjem og ungdomsklub, placeret i en række af selve asylcentrets barakker, udlejet til kommunen, samt 5) en lokal privatdagpleje, også beliggende i en af asylcentrets barakker, hvor den lejer sig ind. Når den lokale folkeskole, som altså også ligger på det grønne område, igennem tiden har manglet plads, har desuden også denne haft taget eventuelle ledige barakker på asylcentret i brug til midlertidige klasseværelser (alt imens asylcentrets egne skoleelever går i skole i byens tidligere rådhus, beliggende uden for området, lige på den anden side af vejen). Med andre ord fremtoner asylcentret som institution i dag relativt rumligt udefinerbart inden for det store grønne område. Dette skyldes både den måde, hvorpå asylcentret i dag er omgærdet af diverse lokale børne- og ungeinstitutioner, og den måde, hvorpå centret og disse øvrige institutioner over tid er blevet rumligt flettet ind og ud af hinanden, som ovenfor skitseret.

Som forklaret finder man både byens integrerede fritidshjem og ungdomsklub (herefter, fritidsklubben) og en lokal privatdagpleje i nogle af asylcentrets barakker, hvor de gennem nu 25 år har lejet sig ind. I dagligdagen betyder dette for eksempel, at forældre i Jelling, som skal aflevere og hente deres småbørn i dagplejen, hver dag bogstaveligt talt passerer gennem et asylcenter; en situation, der ikke findes magen til noget andet sted i landet. Da en række medier under feltarbejdet blev bekendt med mit studie, skulle lige netop denne specifikke situation da også vise sig at give anledning til stor national mediebevågenhed.²⁹ Blandt andet producerede Danmarks Radio en nyhedsreportage fra asylcenterområdet i Jelling, bragt i *TV Avisen*, 7. november 2016, hvor de især spurgte personale og forældre i den lokale dagpleje ind til deres

29 For en særskilt analyse af den nationale medieopmærksomhed, som ramte studiet undervejs, og hvordan den indvirkede på det etnografiske feltarbejde, se Larsen 2019a, 2024.

NYHEDER DR

07. NOV. 2016 KL. 21:00

I Jelling afleverer de deres børn midt i asylcentret

I byens asylcenter er der både en ungdomsklub og en privat dagpleje. Nu skal en forsker undersøge, hvordan asylcentret er smeltet sammen med resten af byen.

Claus Lagstrup Oltzen afleverer hver dag sin søn Jeppe midt i Jellings asylcenter. Her ligger stordagplejen Antons Lade. (Foto: Anders Davidsen © dr)

SENESTE INDLAND

- Nyuddannede har stadig svært ved at få job KL 07.43
- Selv en halvtændelse øger risiko for psykisk sygdom KL 07.08
- Dansk-iranske Anahita berørt af Trumps forbud: Jeg bliver sat i bås 29. JAN. 2017 KL. 22:53

ALLE INDLAND

SENESTE VIDEO

- Finland vil eksperimentere med borgeren til arbejdslese
- VIDEO Fra Washington til Trump: Se 45 amerikanske præsidenter på ét minut

Nyhedshistorie bragt på *DR Online*, 7. november 2016, som led i Danmarks Radios dækning af mit forskningsstudie om naboskabet mellem asylcenter og lokalsamfund i Jelling. Screenshot: Birgitte Romme Larsen (2018).

daglige oplevelse af denne beliggenhed. Og på *DR Online* blev reportagen ledsaget af en nyhedsartikel bærende overskriften: "I Jelling afleverer de deres børn midt i asylcentret".³⁰

Set fra dagplejens perspektiv betyder denne placering for eksempel i hverdagen, at asylcentrets beboere på deres vej til centrets Røde Kors Sundhedsklinik (som ligger dør om dør med dagplejen) ofte skyder genvej gennem dagplejens lokaler, når dens døre om sommeren står vidt åbne på grund af varmen. Under feltarbejdet observerede jeg flere gange beboerne på deres vej gennem dagplejens spisesal, mens de hilste på personale og børn. Set fra selve Røde Kors-klinikkens perspektiv, hvor jeg også sommetider opholdt mig, betyder naboskabet med dagplejen omvendt, at når klinikpersonalet for eksempel skal forklare nyankomne forældre på asylcentret om passende udendørsbeklædning til børn om vinteren i Danmark, så afslutter de ofte rådgivningen med at bede forældrene om på deres tilbagevej at stoppe op og stå at kigge lidt ind på dagplejens legeplads, lige uden for klinikken. For her kan de i praksis lettest se demonstreret, hvordan de små børn er vinterklædt. Og også når det angår den lokale fritidsklub, ligeledes beliggende i nogle af asylcentrets barakker, er denne form for hverdagslig interaktion og institutionel inter-forbundethed relevant at uddybe. For her har den daglige nabokontakt med tiden resulteret i en decideret administrativ sammenlægning af de to institutioners fritidsaktiviteter – forstået på den måde, at de fleste børn og unge boende på asylcentret i dag er indskrevet i den

30 <https://www.dr.dk/nyheder/indland/i-jelling-afleverer-de-deres-boern-midt-i-asylcentret> (Besøgt 12/4 2024)

lokale fritidsklub på lige fod med byens øvrige børn og unge, selvom asylcentret rummer en egen lille fritidsklub.

Står man på asylcenterområdet i Jelling i dag, finder man med andre ord en exceptionel rumlig og social sammenvævning af et asylcenter og en række lokale institutioner, som ikke er at finde andre steder på tværs af det danske asylcenterlandskab. Dette særpræg kalder på analytisk opmærksomhed. For hvilke lokale sociale praksiser og forståelser ligger i det daglige nærmere til grund for udviklingen af dette nabo-
skab – og den særlige form for institutionel inter-forbundethed, som det som ovenfor beskrevet har ledt til over tid?

Fælles skaterbane og fritidsklub – 'integration' eller pragmatisk løsningsorientering?

Midt på det store grønne område, hvor asylcentret og de øvrige omtalte institutioner i dag er placeret, finder man endvidere byens offentlige skaterpark. Ikke mindst på lune sommeraftener oplevede jeg ofte et utal af børn og unge fra lokalsamfundet og asylcentret skate sammen, i ét stort kontrolleret kaos. Denne offentlige skaterpark kan på mange måder ses – argumenterer jeg for – som en konkretisering og materialisering af den form for institutionel inter-forbundethed mellem asylcenter og lokalsamfund, som i tidens løb har taget form. Da skaterparken blev til for tyve år siden, var dette noget byens børn og unge længe havde ønsket sig. Kommunen havde nemlig kun kunnet tilbyde selve grunden, som den i dag er bygget på, mens den dog ikke rådede over ressourcerne til materialer og etablering. Sidstnævnte blev således i sidste ende finansieret af Røde Kors. På den måde slog kommunen og asylcentrets Røde Kors-administration sig altså sammen om at gøre skaterparken til virkelighed – til gavn for alle i byen, inklusive asylcentrets beboere.

Samarbejdet omkring skaterparkens tilblivelse illustrerer ganske præcist det pragmatiske *modus operandi*, som til hverdag kendetegner interaktionen mellem de forskellige institutioner placeret på det store grønne område. Eksemplet med skaterparken demonstrerer nemlig en bestemt gensidig *pragmatisk* måde at gribe tingene an på områdets naboinstitutioner imellem, som gør, at forskellige former for tæt samarbejde og institutionel forbundethed løbende har taget form mellem dem. Lad mig give endnu et eksempel på dette pragmatiske *modus operandi* at finde på stedet.

Dengang asylcentrets egne fritidsaktivitetsbehov som nævnt blev administrativt slået sammen med den kommunale fritidsklub, beliggende dør om dør, var dette et resultat af den samme form for pragmatiske løsningsorientering, som også gjaldt i forhold til skaterbanens tilblivelse. Igennem noget tid havde lederen af den kommunale fritidsklub været irriteret over, at en række børn og unge fra asylcentret jævnligt efter lukketid hoppede over indhegningen til klubbens udendørs aktivitetsområde, idet de ikke kunne modstå de spændende *mooncars*, som stod derinde, mens de dog

samtidig på deres vej over hegnet uforsættligt kom til at beskadige det. I fællesskab besluttede de to ledere af henholdsvis fritidsklubben og asylcentret, at den nok mest holdbare løsning på dette problem ville være formelt at inkludere asylcentrets børn og unge i klubben, på lige fod med byens andre børn og unge.

Denne pragmatisk funderede, gensidige løsningsorientering, som de to ovenstående eksempler illustrerer – og som på en og samme tid både udgør *en forudsætning for* og *et udkom af* det daglige naboskab institutionerne imellem på det grønne område – rejser et interessant dilemma, når det kommer til den almene forståelse af 'integration' i den danske samfundsdebat, sådan som tidligere omtalt. For mens det politiske fokus på asylansøgere i Danmark som nævnt mestendels koncentrerer sig om disses "ikke-integration" i samfundet (så længe deres asylsager pågår), da synes det lige netop at være integration, som her finder sted i Jelling. Men analytisk at tilgå den specifikke institutionelle forbundethed mellem asylcentret og det omgivende danske samfund i Jelling som et udtryk for "integration" vil ikke desto mindre – argumenterer jeg for – være at oversimplificere sagen. Lad mig uddybe især to grunde til dette.

For det første var det asylcentret, som først kom til på det store grønne offentlige område, efterfulgt af en række af byens egne institutioner, hvoraf nogle lejede sig ind i selve asylcentrets barakker. Det betyder konkret, at da for eksempel asylcentrets børn og unge formelt blev integreret i den kommunale fritidsklub, da kan selv samme fritidsklub på samme tid siges *allerede* at være den, der først havde integreret sig i asylcentret (i kraft af klubbens mangeårige logi i dets barakker). Sagt anderledes: inden for det store grønne område har asylcentret og byens fritidsklub, foruden den lokale dagpleje, med tiden vævet sig ind i hinanden i kraft af en række nærmest arkæologiske lag af ejerskab/lejerskab, som ikke længere lader sig filtrere ud. Denne kompleksitet af stratificeret inter-forbundethed er – ifølge centerpersonalet – *i sig selv* en væsentlig grund til, at asylcentret i Jelling aldrig har været udsat for nedlukning. Selv i perioder med meget få asylansøgere i Danmark, hvor landets asylcentre som beskrevet typisk lukkes ned på stribe, har Udlændingestyrelsen og Røde Kors hver gang prioriteret at bevare centret i Jelling. Fjerner man i dag asylcentret, vil det ganske enkelt påvirke ikke mindst de af byens egne institutioner, som nu i årtier har haft til huse i dets barakker.

For det andet betyder den specifikke rumlige og sociale organisering, som over tid har taget form på det store grønne område, at det ganske enkelt er vanskeligt helt præcist at afgøre hvem, der er "integreret" i hvad – er det asylcentret, der med tiden er blevet integreret i byen, eller er det snarere lokalsamfundet, der gradvist er blevet integreret i selve asylcenterområdet? Den både rumlige, sociale og institutionelle sammenfiltrering af asylcenter og bysamfund, som vi i dag ser i Jelling, gør det med andre ord ikke oplagt at forstå situationen som et udtryk for det, der almindeligvis forstås ved integration i den danske samfundsdebat. For som antropologer som nævnt har diskuteret, henviser 'integration' i den almene offentlige debat typisk til den etablerede forståelse, at en bestemt udefrakommende 'del' (jf. flygtninge og indvandrere)

skal indoptages i en allerede eksisterende 'helhed' (jf. det danske samfund).³¹ Men i Jelling giver det ikke længere mening at tale om, hvad der i så fald er "helheden", og hvad der er "delen": som sagt, fjernede man asylcentret, ville lokalsamfundets egne institutioner blive berørt, og omvendt. Nærmest som var der – som jeg har beskrevet situationen andetsteds – tale om "et slags avanceret korthus, hvor det enkelte kort på én og samme tid er båret af helheden og selv er bærende for denne".³² I stedet for 'integration', forstået i henhold til ordets almene samfundsbrug i dag, leder denne korthus-metafor altså snarere tanken hen på "et holon" – det vil sige noget, der på én og samme tid udgør en helhed og en del.³³

Her er det imidlertid vigtigt samtidig at understrege, at den rumlige og sociale sammenvævning, som vi i dag ser institutionerne imellem på det store grønne område i Jelling, *heller ikke* bør forstås som et udkom af det, man i migrationsforskningen med et engelsk analytisk begreb har kaldt for 'proximity by design'.³⁴ Det vil altså sige en bevidst designet nærhed på tværs af etnisk diversitet, i form af en målrettet 'planing for pluralism'.³⁵ Sagt anderledes: når for eksempel byens fritidsklub og dagpleje i tidens løb er flyttet ind i nogle af asylcentrets barakker, da har denne organisering og sammenvævning ikke rod i et foruddesignet, ideologisk forankret sameksistensprojekt. Det har ikke *målrettet* handlet om at skabe 'conviviality': et engelsk analytisk begreb, som i studier af multietnisk sameksistens i stigende grad anvendes til at betegne uproblematiske lokale møder med diversitet.³⁶

Frem for et *ideologisk* forankret og bevidst fokus på skabelsen af sådan 'conviviality', eller 'multikulturel sameksistens',³⁷ viser materialet modsat, hvordan sammenvævningen af asylcentret og forskellige lokalsamfundslige institutioner snarere er vokset ud af et *pragmatisk* fokus på lokale løsninger på lokale udfordringer. Eksempler på dette har netop været, da man i byen manglede plads til en lokal dagpleje, og denne plads – på et tidspunkt med få asylansøgere i landet – netop viste sig at findes i en af asylcentrets barakker. Eller da den føromtalt *mooncars*-problematik blev løst ved, at de to institutionsledere sammen besluttede formelt at inkludere asylcentrets børn og unge i den kommunale fritidsklub. Eller da kommunen og Røde Kors slog deres kræfter sammen for i fællesskab at kunne realisere en skaterbane til gavn for alle. Det er med afsæt i akkurat denne form for *pragmatisk løsningsorientering*, at det generelt velfungerende naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund i Jelling i dag har taget form. Når jeg i relation til dette studie ofte er blevet spurgt af journalister "hvad kan vi da lære af situationen i Jelling, når det kommer til integration andre steder i landet?", har jeg derfor svaret, at aylcenternaboskabet i Jelling aldrig har været

31 Fx Jöhncke 2011; Olwig og Paerregaard 2011; Rytter 2019.

32 Larsen 2019a, s. 44.

33 Koestler 1967, s. 48.

34 Fortier 2010.

35 Gressgaard og Jensen 2016.

36 Lapina 2016.

37 Jensen 2016.

https://www.facebook.com/DRNyheder/videos/1329878580395996/?_xts__[0]=68.ARC_6bvC6l6s3lAtzjacTHpEI_PIA852gamh8my3XDaWTXgtLAJ2ZebUgIzy3-baMfu...

Søg

Birgitte Startside Opret

Tilbage til Nyheder

Noget af det, der typisk bekymrer, når der skal placeres et asylcenter, er afstanden til institutioner.

DR Nyheder

Synes godt om Kommenter Del

2,9 tusind 337 kommentarer 518 delinger

234 tusind visninger · for ca. 2 år siden

I Jelling er byens asylcenter smeltet sammen med resten af byen.

Kommentarer (125)

Dét er en god historie!!

Synes godt om · Svar · 2 år

Sådan Jelling!!!!

Synes godt om · Svar · 2 år

Sådan Jelling. STORT LIKE herfra!

Synes godt om · Svar · 2 år

Bravo, Jelling

Synes godt om · Svar · 2 år

Jeg elsker det

Synes godt om · Svar · 2 år

https://www.facebook.com/DRNyheder/videos/1329878580395996/?_xts__[0]=68.ARC_6bvC6l6s3lAtzjacTHpEI_PIA852gamh8my3XDaWTXgtLAJ2ZebUgIzy3-baMfu...

Søg

Birgitte Startside Opret

Tilbage til Nyheder

Det griber man helt anderledes an i Jelling. Her ligger en af byens institutioner lige midt i asylcentret.

DR Nyheder

Synes godt om Kommenter Del

2,9 tusind 337 kommentarer 518 delinger

234 tusind visninger · for ca. 2 år siden

I Jelling er byens asylcenter smeltet sammen med resten af byen.

Kommentarer (125)

Dét er en god historie!!

Synes godt om · Svar · 2 år

Sådan Jelling!!!!

Synes godt om · Svar · 2 år

Sådan Jelling. STORT LIKE herfra!

Synes godt om · Svar · 2 år

Bravo, Jelling

Synes godt om · Svar · 2 år

Jeg elsker det

Synes godt om · Svar · 2 år

https://www.facebook.com/DRNyheder/videos/1329878580395996/?_xts__[0]=68.ARC_6bvC6l6s3lAtzjacTHpEI_PIA852gamh8my3XDaWTXgtLAJ2ZebUgIzy3-baMfu...

Søg

Birgitte Startside Opret

Tilbage til Nyheder

I ungdomsklubben møder verden Jelling.

DR Nyheder

Synes godt om Kommenter Del

2,9 tusind 337 kommentarer 518 delinger

234 tusind visninger · for ca. 2 år siden

I Jelling er byens asylcenter smeltet sammen med resten af byen.

Kommentarer (125)

Dét er en god historie!!

Synes godt om · Svar · 2 år

Sådan Jelling!!!!

Synes godt om · Svar · 2 år

Sådan Jelling. STORT LIKE herfra!

Synes godt om · Svar · 2 år

Bravo, Jelling

Synes godt om · Svar · 2 år

Jeg elsker det

Synes godt om · Svar · 2 år

Stillfotos fra Danmarks Radios nyhedsreportage fra asylcenterområdet i Jelling, bragt i TV Avisen, 7. november 2016 – og efterfølgende delt på DR's Facebook-profil. Reportageholdet besøgte både den lokale dagpleje og ungdomsklub, som begge har til huse i en række af asylcentrets barakker. Screenshots: Birgitte Romme Larsen (2018).

hverken lokalt udtænkt, anskuet eller italesat som lige netop *integration* (forstået som en bevidst, ideologisk forankret og målrettet indsats). Og at noget af det, vi derfor muligvis kan lære fra Jelling, akkurat er, at konstruktive lokale møder på tværs af etnisk diversitet måske først er noget, der lykkes, når vi holder op med at fokusere på det som netop 'integration'.

Ovenstående pointe har tillige været fremført af antropolog Mikkel Rytter – overført til selve diskussionen af den måde, hvorpå vi også som migrationsforskere hele tiden er nødt til selv at gøre brug af forskellige begreber til at analysere vores empiriske materialer.³⁸ For ikke blindt at overtage og analytisk reproducere det emiske samfundsbegreb 'integration' – og dets mange allerede indlejrede betydninger i samfundet – må vi søge at anskue vores migrationsrelaterede empiriske materialer gennem andre analytiske optikker end denne, skriver Rytter.³⁹ I nærværende studie har et fokus på institutionel inter-forbundethed udgjort et sådant "alternativt" analytisk blik, hvorigennem jeg har søgt at betragte og forstå det konkrete migrationsscenario i Jelling – et studie, som altså journalisten ovenfor imidlertid per automatik forstod og kategoriserede som et integrationsstudie.

Den hverdagslige familiarisering med asylcentrets tilstedeværelse i byen

Asylcentrets udprægede grad af institutionel interaktion og forbundethed med de øvrige institutioner placeret på det store grønne område i Jelling har med tiden bredt sig i det lokale offentlige rum – det vil sige, fra selve asylcenterområdet til resten af byen. Sagt på anden vis er asylcentret gennem årene blevet inkorporeret i det bredere kredsløb af institutionelle samarbejder, som det almene samfundsliv i byen generelt involverer og bygger på. Af eksempler på dette kan nævnes, hvordan den lokale folkeskole og asylcentrets egen skole ofte afholder deres musiktimer i fællesskab. Og under byens årlige kunsthøjsfest, *Mytologisk Festival*, er asylcentrets børn og unge inviteret til at deltage i en open-air udstilling ved foden af Jellinghøjene på lige fod med samtlige andre skoleelever i Jelling på tværs af folkeskole, specialskole og privatskole. I forbindelse med byens årlige fire-dages musikfestival, *Jelling Festival*, indgår asylcentret og dets beboere desuden på festivalens generelle liste over organisationer, som inviteres til at være frivillige på festivalen mod en fribillet på linje med alle andre lokale institutioner, organisationer og foreninger i byen. Ud af mange flere eksisterende, udgør dette blot tre eksempler på, hvordan det daglige naboskab og samarbejde mellem asylcentret og lokale institutioner over tid har bredt sig fra asylcenterområdet til andre af byens rum. Det betyder, som jeg videre skal vise, at man generelt i lokalbe-

38 Rytter 2019.

39 Ibid.

folkningen i dag erfarer asylcentret som blot en lokal institution, ligesom alle andre lokale institutioner. Og i diverse sammenhænge oplevede jeg således – som ovenfor illustreret – hvordan asylcentret som institution typisk mere eller mindre automatisk er tænkt med ind i det lokale samfundsliv og dets almene kredsløb af institutionelt samarbejde, på tværs af eksempelvis skoler, festivaler og foreningsliv.

Asylcentrets tilstedeværelse i Jelling og dets indgåelse i det generelle kredsløb af institutionelle samarbejder i byen betyder, at der i det lokale offentlige rum i hverdagen opstår en række fysiske og sociale møder mellem asylansøgere og Jellings faste indbyggere. Etnografisk betraget giver det imidlertid ikke nødvendigvis bedst mening at definere disse møder i det daglige byrum som et møde mellem forskellige nationale eller etniske kategorier af personer. Snarere finder jeg det analytisk frugtbart her at anskue det som et møde mellem *beboere* i samme by, *forældre* til børn på samme legeplads, *børn og unge* indskrevet i samme fritidsklub, *med-elever* på samme musikundervisningshold, *skatere* på den samme skaterbane, *medfrivillige* på samme festival – og så fremdeles. For som antropolog Sandra Wallman har påpeget: ”noget” sker, når indbyggere i hverdagen bevæger sig inden for det samme lokale offentlige rum, nemlig en vis ’familiarisering’ – ikke nødvendigvis med hinanden, individ til individ, men med et bestemt gadebillede.⁴⁰ Samtidig pointerer antropologen Vered Amit, at denne særlige form for social fortrolighed eller familiarisering ikke er at sidestille med ’fællesskab’ eller ’personligt netværk’.⁴¹ I nærværende tilfælde er denne pointe af særlig relevans, idet der hele tiden pågår en løbende udskiftning i selve gruppen af asylansøgere, som på individplan typisk opholder sig i byen alt fra få måneder til et par år.

Hvis den særlige familiarisering, som hverdagens fysiske møder i det offentlige byrum fører til, altså hverken er at betegne som fællesskab eller personligt netværk, foreslår jeg, at den i stedet kan betragtes som det, der med et engelsk analytisk udtryk er blevet defineret som ’knowledge by acquaintance’.⁴² Ved dette forstås en situeret lokal viden, som er funderet i hverdagens konkrete *ansigt-til-ansigt-møder*. Denne form for viden står i modsætning til det, der samtidig er defineret som ’knowledge by description’.⁴³ Ved dette forstås omvendt den form for viden, som bliver til på baggrund af diverse *narrative beskrivelser og diskurser*, såsom dominerende diskurser inden for en samfundsdebat. Den form for social fortrolighed eller familiarisering, som i Jelling opstår i kraft af det daglige møde mellem asylansøgere og etablerede indbyggere i byens rum, kan lige nøjagtig ses – foreslår jeg – som et udtryk for førstnævnte, det vil sige ’knowledge by acquaintance’: en lokalt situeret viden funderet i det fysiske bekendtskab med hinandens kroppe og ansigter i gadebilledet.⁴⁴

40 Wallman 1998.

41 Amit 2002.

42 Russell [1905] 2005.

43 Ibid.

44 Ibid.

For at blive klogere på den daglige lokale familiarisering med asylcentrets beboere i byens rum, opsatte jeg som led i opstarten af feltarbejdet en interimistisk samtalebod på *Jelling Sommermarked*, ved foden af Jellinghøjene. Det lille samtalefelt indeholdt to stole og et bord, og her kunne byens borgere tage plads for at fortælle mig om det hverdagslige naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund. I løbet af dagen gæstede i alt 15 voksne Jellingborgere samtaleboden. Fortællingerne, som alle blev båndoptaget, varede alt mellem 15 og 40 minutter. De refleksioner, som samtalegæsterne indvilgede mig i ved denne anledning, skulle siden vise sig under resten af feltarbejdet at tage form af generelle fund. Når jeg i de følgende afsnit vælger især, men ikke udelukkende, at trække på materiale fra denne dag, skyldes det, at jeg under netop disse samtaler konsekvent spurgte alle deltagerne ind til emnet på en specifik måde, som åbnede op for nogle svar, der i retrospekt har vist sig særligt nyttige i forhold til at tydeliggøre de mere gennemgående fund, som siden skulle vise sig. Interviewuddragene fra sommermarkedet skal dermed ikke betragtes som stående alene i deres udsigelseskraft, men er af formidlingsmæssige årsager her vægtlagt ud fra deres særligt illustrative karakter i relation til studiets overordnede fund.

Som vi i de følgende tre analyseafsnit skal se, handler dette overordnede fund om måden, hvorpå naboskabet og den beskrevne forbundethed mellem asylcentret og byens egne institutioner i det daglige viser sig at hænge tæt sammen med navnlig *tre former* for lokal viden. Disse vidensformer synes forankret i henholdsvis 1) hverdagens fysiske møder med asylcentrets beboere i lokalt offentligt rum, 2) dominerende diskurser om 'integration' i den nationale samfundsdebat, og 3) lokale kollektive erindringer knyttet til bestemte aspekter af byens kulturhistorie.

Erfaringer med "det anderledes" i lokalt offentligt rum

Når en interviewgæst besøgte samtaleboden på sommermarkedet, introducerede jeg først kort min overordnede forskningsinteresse i 'naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund'. Herefter stillede jeg det eksakt samme indledende spørgsmål til alle: "Hvornår i det daglige tænker du over, at her ligger et asylcenter i byen?" Med valget af præcis denne formulering var pointen at markere, at jeg ikke som sådan var nysgerrig efter de interviewedes *holdning* til det faktum, at der ligger et asylcenter i byen. Men at jeg derimod var interesseret i at vide, hvordan de rent faktisk til hverdag *erfarede* asylcentrets lokale eksistens. Med andre ord: jeg ønskede at få indblik i samtalegæsternes lokale 'familiarisering'⁴⁵ med asylcentret og dets beboere, forankret i dagligdagens ansigt-til-ansigt-møder i lokalt offentligt rum (jf. 'knowledge by acquaintance'⁴⁶) – modsat deres mere diskursive eller positionerede viden, forankret

45 Wallman 1998.

46 Russell [1905] 2005.

i offentlige samfundsdebatter om flygtninge eller integration (jf. 'knowledge by description'⁴⁷).

Samtlige interviewgæster reagerede på dette eksakte åbningsspørgsmål - "Hvornår i det daglige tænker du over, at her ligger et asylcenter i byen?" - med flere sekunders stilhed, og et forundret blik. Herefter pointerede alle, uden undtagelse, at det da egentlig slet ikke var noget, de tænkte over. Som en af de interviewede udtrykte det: "Jamen... faktisk tænker jeg slet ikke over det. Jeg mener... de [asylansøgerne] udgør jo bare en del af gadebilledet i byen ligesom alle andre". Gentagelsen af denne reaktion på tværs af samtlige Jellingborgere i samtaleboden skulle i høj grad vise sig etnografisk betydningsbærende - for under det resterende feltarbejde i byen viste denne samme reaktion fra lokale indbyggere sig generelt gældende. I deres besvarelser af mit åbningsspørgsmål lagde samtlige gæster i samtaleboden - uafhængigt af hinanden - ud med at tage afsæt i ganske konkrete eksempler på fysiske møder med asylcentrets beboere i byrummet. For eksempel sagde en gæst i boden sådan her:

Altså, jeg kommer til at tænke på det [asylcentrets lokale tilstedeværelse] hver gang jeg sidder og venter i min bil, når togbommen gennem byen er lukket ned. For så sker det tit, at nogle af beboerne fra centret også bare står dér - på den anden side af bommen - og venter på at krydse vejen for at komme et eller andet sted hen. Og så opstår der den her form for ufrivilligt øjeblik, hvor man sammen venter, mens man kigger på hinanden. Og der sidder jeg så og spekulerer måske på, hvor de skal hen, hvor længe de har været her, eller hvor gamle de er. Og mens de også bare står dér og venter - uden for mit bilvindue - tænker de måske over det samme i forhold til mig.

En anden interviewperson berettede, hvordan hun, hver gang hun stod af toget på Jelling Station, lagde mærke til beboere fra asylcentret, som også gik ind eller ud af toget. Hun fortalte, at dette altid fik hende til at tænke tilbage på engang, hvor det grundet besparelser havde været på tale at springe togstoppet i Jelling over ved hver anden afgang. På trods af byens beskedne indbyggertal havde talspersoner fra Jelling dog formået at sætte en stopper for dette udefrakommende forslag - netop ved at argumentere for, at byen er hjemsted for en relativt stor gruppe mennesker, som alene er afhængige af offentlig transport for at kunne bevæge sig rundt; nemlig asylcentrets beboere. Synet af asylansøgerne på togperronen mindede hende derfor hver gang om denne sammenhæng mellem asylcentrets lokale eksistens og den (fortsat) gode togtransport til og fra byen. Andre interviewpersoner beskrev, hvordan de mest af alt tænkte over asylcentrets tilstedeværelse i byen, når de befandt sig på det store grønne område, hvor det ligger. For eksempel sagde en interviewgæst, at hun tænkte over asylcentrets eksistens, når hun hver onsdag hentede sit barnebarn i den private dagpleje placeret i en af centrets barakker. Vedkommende forklarede samtidig, at hun på sin vej ind og ud af dagplejen typisk hilste på beboere fra asylcentret, når de passerede hinanden.

47 Ibid.

Børn fra asylcentret og byen leger sammen på Jellinghøjene under *Jelling Sommermarked*. Foto: Birgitte Romme Larsen (2016).

Når de interviewede i samtaleboden besvarede mit åbningsspørgsmål, lagde de altså alle ud med at tage afsæt i konkrete ansigt-til-ansigt-møder i det daglige byrum. Med andre ord fik jeg måske nogenlunde samme type af svar, som jeg muligvis ville have fået, havde jeg i stedet spurgt: "Hvornår i det daglige tænker du over, at her ligger et supermarked i byen?" Svarene på dette ville nok på lignende vis have været "hver gang jeg ser en varevogn på vej derhen med dagligvarer" eller "hver tirsdag og fredag, når jeg går derhen for at købe ind". Sagt på anden måde: interviewpersonernes forskellige eksempler på, hvornår de i det daglige kom til at tænke over asylcentrets tilstedeværelse i byen, udmærkede sig som ganske jordnære og trivielle; et forhold, som siden også blev gennemgående for det samlede feltarbejde.

Erfaringer med "det anderledes" i nationale samfundsdebatter

Om ikke andet lod mange af samtalebodens gæster til selv at finde deres svar trivielle. For ikke sjældent fulgte de op på deres egne indledende eksempler ved at slå fast over for mig, at jeg "derfor nok ikke ville kunne finde så meget spændende i Jelling at studere og skrive om", hvis det var asylcenternaboskab, jeg interesserede mig for. Som en interviewperson understregede det, efter at have afrundet sine jordnære eksempler på dagligdagens fysiske møder med asylcentrets beboere i Jellings gadebillede:

Så altså, hvis du gerne vil vide noget om integration og sådan noget, er du kommet til det helt forkerte sted. Fordi... virkelig, jeg mener bare... der er ingen problemer eller konflikter her overhovedet i forhold til naboskabet med asylcentret. Faktisk risikerer du bare at spilde din tid her. Du vil ikke finde noget som helst spændende om

dét, her i Jelling. Du ville kunne finde *meget* mere om dette andre steder – og hvor relationen i hverdagen til et lokalt asylcenter måske er lidt mere konfliktfuld.

I løbet af det videre feltarbejde i byen blev jeg igen og igen mødt med ovenstående reaktion på min tilstedeværelse i byen: ville jeg forske i naboskab mellem asylcentre og lokalsamfund, da var Jelling nok ikke det mest oplagte sted at lave feltarbejde, fortalte man mig. Som jeg nedenfor skal uddybe, er denne gentagende reaktion tankevækkende af flere grunde.

For når byens indbyggere berettede om hverdagens konkrete møder med asylcentrets beboere i det lokale offentlige rum, kunne deres fortællinger netop siges at bygge på den form for lokal viden, der – som nævnt – opstår gennem dagligdagens fysiske ansigt-til-ansigt-møder (jf. 'knowledge by acquaintance'⁴⁸). Men når de derimod forsøgte at forsikre mig om, at jeg ville kunne finde "meget mere spændende ting" at studere andre steder i forhold til naboskab mellem asylcentre og lokalsamfund, så tager dette råd imidlertid afsæt i det stik modsatte, nemlig en viden forankret i dominerende samfundsdiskurser inden for en offentlig flygtninge- og integrationsdebat (jf. 'knowledge by description'⁴⁹).

På trods af at jeg under feltarbejdet aldrig selv anvendte ordet 'integration' i mine samtaler og interviews, viste dette begreb sig altså hurtigt at udgøre selve lokalbefolkningens egen umiddelbare association, når jeg fortalte om min forskningsinteresse i 'naboskab mellem asylcentre og lokalsamfund'. Og i den sammenhæng var det på samme tid tydeligt, at indbyggerne forbandt ordet 'integration' med 'konflikt' – to emner, der ofte er kædet tæt sammen i den offentlige nationale debat, forstået på den måde, at blandt andet nyhedshistorier omhandlende flygtninge og integration ofte har tendens til at være konfliktvinklede.⁵⁰ At ville vide noget om lige præcis *integration* (som man altså lokalt navngav min forskningsinteresse) forekom derfor lokalbefolkningen at gå dårligt i spænd med et specifikt naboskabsscenario mellem asylcenter og lokalsamfund karakteriseret ved *ikke-konflikt*. Som sagt var mange i byen således bekymrede for, at Jelling som feltarbejdssted ville efterlade mig skuffet, hvorfor de i bedste mening anbefalede mig i stedet at studere emnet et andet sted, hvor der ville være "noget konflikt" at undersøge. Og da *Vejle Amts Folkeblad* en dag skrev en nyhedsartikel om mit studie, og jeg i den forbindelse berettede om den lokale undren over for mit valg af sted, endte journalisten ret og slet med at give artiklen denne lettere humoristiske overskrift: "Antropolog undersøger ikke-problem".⁵¹ Med andre ord var jeg ofte under feltarbejdet nødt til at forsikre lokalbefolkningen om, at jeg skam *bestemt* fandt Jelling et studie værdigt. Lige netop at tilgå 'asylcenternaboskab' ud fra en lokal sammenhæng, der *ikke* er præget af konflikt, kunne måske akkurat bidrage

48 Russell [1905] 2005.

49 Ibid.

50 Fx Borberg 2021; for den generelle brug af konfliktvinklede nyhedshistorier som journalistisk strategi i danske medier, se også Ingemann 2021.

51 Linnebjerg 2018.

til en øget samfundsviden om, hvad der skal være mere af, i modsætning til mindre af, forsøgte jeg. Med tiden lod befolkningen til at finde sig til rette med denne argumentation fra min side.

Erfaringer med "det anderledes" i byens kulturhistorie

I samtaleboden på sommermarkedet bad jeg tillige gæsterne reflektere over mulige årsager til, at det daglige naboskab i Jelling mellem by og asylcenter i dag har udviklet sig, som det har – det vil sige, uden nogen nævneværdig "konflikt". I granskningen efter mulige forklaringer, begav alle interviewpersoner, uden undtagelse, sig i kast med at trække på bestemte aspekter af byens kulturhistorie, på eget initiativ og uafhængigt af hinanden. I den forbindelse berettede de særligt om to specifikke lokale kulturhistoriske forhold – hvilket også skulle vise sig at blive gennemgående for mine samtaler og interviews med Jellingborgere under det videre feltarbejde.

For det første fremhævede de interviewede alle det kulturhistoriske forhold, at der i mere end halvandet hundrede år har ligget et lærerseminarium i byen. Nemlig det historiske *Jelling Seminarium*, som blev oprettet i 1841, og som fortsat uddanner lærere (og siden 1982 også pædagoger), om end i dag som en lokal afdeling under den samlede professionshøjskole *University College Lillebælt*. I dag beskriver historikere, hvordan seminariet gennem alle årene har udgjort et selvfølgeligt centrum i byen, med en altid tæt kontakt mellem by og seminarium.⁵²

For det andet fremhævede de interviewede alle det kulturhistoriske forhold, at der i 1898, ikke langt fra Jelling, blev oprettet landets største institution for psykisk udviklingshæmmede – eller, som det hed dengang, "åndsvageanstalt". Dette var *Den Kellerske Aandsvageanstalt* uden for Brejning ved Vejle Fjord, som med sine helt op til 1.700 beboere samtidig også udgjorde Europas største "åndsvageanstalt".⁵³ Fra omkring 1960 blev den slags institutioner imidlertid sat under afvikling, for i stedet at blive til mindre udviklingscentre og bo-enheder, hvor målet nu var, at beboerne skulle have "et liv så nært det normale som muligt".⁵⁴ Dette skete som led i udviklingen af en mere moderne, inkluderende tilgang til mennesker med psykiske handicap – eller det, der inden for forskningen i 'dansk åndsvageforsorg' er blevet kaldt for "normaliseringsperiode".⁵⁵ Som historiker Poul Duedahl skriver: "Målet gik i retning af at optage beboerne i det omkringliggende samfund igen. Sideløbende ændrede omverdenens syn på dem sig langsomt til en mere positiv indstilling over for tanken om

52 Fx Kampmann 1991.

53 https://trap.lex.dk/De_Kellerske_Anstalter (Besøgt 12/4 2024).

54 Kjeldsen 2013.

55 Kirkebæk 2001.

integration”.⁵⁶ I 1976 blev et sådant mindre og mere moderne udviklingscenter – *Jelling Have* – placeret centralt i Jelling by, hvor det fortsat ligger i dag.

Når de lokale indbyggere valgte akkurat at fremhæve *Jelling Seminarium* og *Jelling Have*, var det ifølge dem selv, fordi de fandt, at lige netop disse to institutioners lokale eksistens op gennem historien har stor betydning for, hvordan man i byen i dag erfarer asylcentret og dets beboeres lokale tilstedeværelse. Med andre ord forklarede Jellingborgerne mig, hvordan de oplever en mulig årsagssammenhæng mellem 1) byens naboskab med disse to institutioner op gennem tiden og 2) det velfungerende naboskab mellem asylcenter og lokalsamfund i byen i dag. Men hvordan det? Når jeg i nærmere detaljer bad de interviewede om at uddybe denne selvoplevede årsagssammenhæng, blev jeg overordnet mødt af nedenstående ræsonnementer – i samtalebogen, såvel som generelt.

Når det angår lærerseminariets tilstedeværelse i Jelling siden 1841, fortalte de interviewede, hvordan dette, for dem at se, har betydet, at man lokalt ”altid har været vant til” en situation, hvor mange indbyggere kun har opholdt sig midlertidigt i byen. Frem til omkring år 2000 boede de seminariestuderende nemlig som regel i Jelling under deres uddannelse; ikke på selve seminariet, men hos private i byen. Lokalt forlyder det, at når mange af de huse i byen, som er bygget i sidste halvdel af 1800-tallet og første halvdel af 1900-tallet, er relativt store, da skyldes det netop, at der således kunne bo et par lærerstuderende i hvert hus. Efter 1. Verdenskrig opholdt der sig desuden mange lærerstuderende i byen, som havde været sønderjyder i tysk krigsfangenskab. Efter genforeningen med Danmark i 1920 havde seminariet i Jelling fået særlig bevilling til at uddanne disse, forud for deres tilbagevenden til Sønderjylland – og også disse tidligere krigsfanger boede privat i byen, med alle de fysiske og psykiske krigsskader, de nu engang måtte have haft med sig. Først i slutningen af 1960’erne begyndte man at bygge egentlige kollegier i byen til seminariets studerende, og denne boform fortsatte frem til midt 2000’erne. Her skete der nogle gennemgribende ændringer af landets uddannelsesstrukturer, som blandt andet resulterede i færre undervisningstimer og mere individuel studietid. Dette ledte til, at de seminariestuderende gradvist hørte op med at bo i byen, privat eller på kollegier, for i stedet at pendle til og fra uddannelsen. Denne udvikling skete hurtigt; et kollegie, der blev bygget i Jelling omkring årtusindskiftet, kom for eksempel aldrig rigtig i brug, og anvendes i dag mere som et alment lejemål.

Fra lærerseminariets etablering i 1841 og frem til midt 2000’erne har man altså i Jelling været vant til, at en vis portion af byens indbyggere alene opholdt sig der midlertidigt. Alt imens har seminariet udgjort en fast institution i byen i nu mere end 180 år, og på trods af de studerendes midlertidige ophold, har selve seminariet og byen altid haft et tæt samarbejde. Som en historiker beskriver, har seminariets dør i Jelling

56 https://kilderne.dk/wp-content/uploads/2020/03/De_uoenskede-Introtekst_PoulDuedahl.pdf (Besøgt 12/4 2024).

altid været åben for byens befolkning ved for eksempel kulturelle arrangementer, ligesom "seminariefolket" altid har deltaget i byens liv.⁵⁷ På samme måde kan det siges at forholde sig i dag med asylcentret: også her opholder beboerne sig alene midlertidigt i byen, mens selve asylcentret – som vist – hen over tre årtier er blevet en fast institution i Jelling, i tæt interaktion og samarbejde med det omgivende bysamfund. Således fremhæver lokale indbyggere netop *Jelling Seminarium* som historisk parallel og årsagssammenhæng, når det vedrører naboskabet og samarbejdet på tværs af asylcentret og bysamfundets egne institutioner i dag.

Når det angår tilstedeværelsen af datidens "åndsvageanstalter" i Jellings nærområde op gennem historien, og siden 1976 placeringen af et mindre og mere moderne udviklingscenter for psykisk udviklingshæmmede midt i byen, forklarede de interviewede mig generelt, hvordan man i byen "altid har været vant til" en lokal situation, hvor nogle fra tid til anden kommer til "at stikke lidt ud" i bybilledet – i form af ikke altid lige til punkt og prikke at følge forskellige uskrevne normer i det lokale offentlige rum. Ikke af modvilje, men i kraft af måske ikke altid at være bekendt med eller mestre disse normer. Som borgerne i Jelling fortalte, kunne dette for eksempel handle om uskrevne regler såsom "ikke at springe over i køen i supermarkedet" eller "ikke at løbe rundt med numsen bar midt i byen". Jeg skal her understrege, at når lokale indbyggere fremhævede dette lokalhistoriske forhold, var deres intention *ikke* på nogen måde at sammenligne asylansøgere med mennesker med psykiske handicap. Snarere blev forholdet igen og igen nævnt for at understrege lige netop byens lokale fortrolighed – eller 'familiarisering'⁵⁸ – med mennesker i gadebilledet, som sommetider uforsætligt kommer til at bryde med alment etablerede gøremåder (for selve asylansøgernes vedkommende fordi de kan være vant at gøre tingene på andre måder end i Danmark). I samtaleboden på sommermarkedet, og generelt under feltarbejdet, forklarede lokalbefolkningen mig, hvordan de oplevede, at denne omstændighed i det både lokalhistoriske og nutidige byrum med tiden generelt har ført til en udvidet tolerance og "rummelighed" – som flere benævnte det – når det kommer til afvigende adfærd i det lokale offentlige rum. Følgende uddrag fra et interview med en indbygger illustrerer denne kollektive selvforståelse blandt byens befolkning:

Når det i ny og næ for eksempel sker, at nogle beboere fra asylcentret cykler i den forkerte side af vejen, eller taler lidt for højt i Brugsen, så tror jeg måske, at vi her i Jelling med tiden har udviklet en vis form for overbærenhed. Forstået på den måde, at de fleste af os ikke bare som det første antager, at det nok skyldes, at han eller hun ikke *vil* gøre det rigtigt – men at det måske også bare kan være, at personen simpelt hen ikke er *klar over*, hvordan man gør, fordi det ikke er noget, vedkommende er vant til eller kender til. Så fordi vi altid lige midt i byen har haft mennesker iblandt os, som sommetider handler på måder, vi andre måske ikke lige helt forstår, så tror jeg, at

57 Kampmann 1991.

58 Wallman 1998.

vi generelt i byen i dag tager os længere tid, inden vi dømmes – og i stedet først lige trækker vejret dybt og spørger os selv, om noget *andet* end nødvendigvis lige uvilje kunne forklare et bestemt fejltrin.

Som jeg i dybden har analyseret andre steder, kan lige netop manglende fortrolighed med dagligdagens uskrevne normer og etablerede gøremåder sommetider føre til ganske mange misforståelser og alvorlige fejltolkninger lokalt – i forhold til flygtninges vilje til at ville tilpasse sig det omgivende danske samfund.⁵⁹ I den hverdagslige interaktion mellem etablerede lokalbefolkninger og nyankomne flygtninge findes djævelen med andre ord ofte i detaljen: Her kan for eksempel manglende rugbrød i børnenes madpakke,⁶⁰ eller en forhæve med uklippet hæk og for højt græs,⁶¹ pludselig tolkes som manglende vilje til at ville ”integrere sig” og følge ”danske” normer og hverdagsrutiner. Og i danske lokalsamfund bliver flygtninges ”integrationsvilje” ikke mindst ofte knyttet sammen med netop deres vilje til at ville lære at cykle.⁶² Når de da af og til kommer til at cykle i den forkerte side af vejen, har jeg således oplevet rundt om i landet, hvordan lige præcis dette fejltrin tit bliver tolket som akkurat manglende vilje til at ville indordne sig i samfundet.⁶³ Sagt anderledes: små brud på diverse implicite sociale koder og etablerede rutiner i det lokale offentlige rum – hvor højt plejer vi at tale i Brugsen her, og hvor plejer vi ikke at cykle – har typisk stor betydning for, hvorvidt man i hverdagen konkret opfatter andre mennesker som ”fremmede”, eller som nogle, der ikke ”hører til” inden for et bestemt sted. Sammenlignet med disse ovenstående fund, som jeg tidligere har gjort mig i andre danske lokalsamfund, når det angår den hverdagslige aflæsning af flygtninge og asylansøgers lokale fejltrin, skiller tilgangen i interviewuddraget fra Jelling ovenfor sig markant ud. Og altså ikke mindst især, når det drejer sig om lige netop den fremhævede overbærenhed over for dét at cykle i den forkerte side af vejen.

For nu at samle op: I Jelling har man op gennem historien i vid udstrækning været vant til tilstedeværelsen af både indbyggere, der *opholder sig midlertidigt i byen*, og indbyggere, som uforvarende sommetider kommer til *at stikke ud i det lokale offentlige rum*. Det er akkurat byens lokalhistoriske fortrolighed med *kombinationen* af disse to forhold, som borgerne i Jelling fremsætter som en central årsagssammenhæng bag det velfungerende naboskab og tætte institutionelle samarbejde på tværs af asylcenter og loksamfund i dag. I samtaleboden på sommermarkedet, og generelt under feltarbejdet, trak de lokale indbyggere med andre ord på en kollektiv ’social erindring’⁶⁴ om en bestemt lokal fortid, som har involveret andre møder med ”det anderledes” i byens offentlige rum. Denne årsagssammenkædning på tværs af tid og

59 Fx Larsen 2011a, 2011b, 2011c, 2017, 2018.

60 Larsen 2011b.

61 Larsen 2011c.

62 Larsen 2017.

63 Ibid.; Larsen, Whyte og Olwig 2015; se også <https://foljeton.dk/44602/de-cykler-i-den-forkerte-side-af-vejen> (Besøgt 12/4 2024).

64 Connerton 1989.

rum, som de lokale i Jelling drog frem, levendegør dermed byens kulturhistorie som noget, der ikke bare *er*, men som noget, der hele tiden fortolkes, fortælles, bruges og mindes til forskellige nutidige formål.⁶⁵ Som etnologer har formuleret det: "I den forstand har enhver nutid sin egen fortid – en fortid, der kan give mening i netop dén specifikke nutidige agenda. Og det er kulturhistoriens rolle både at være objekt for viden og samtidig argument og dermed aktør i en nutid".⁶⁶ Det betyder videre, at historiske processer og fortællinger bliver medskabere af samfundet i dag – og herunder også får stor social betydning for, hvad der overhovedet forstås som muligt i en given nutidig sammenhæng.⁶⁷ I den foregående analyse har jeg kastet etnografisk lys over den mindre danske by Jelling som en sådan nutidig sammenhæng, hvor bestemte kollektive erindringer og fortællinger om en række lokale kulturhistoriske forhold i dag har muliggjort en særlig samarbejdspraksis og institutionel inter-forbundethed et asylcenter og lokalsamfund imellem. Et naboskab, som – hverken i sin varighed eller bestemte form for rumlige og sociale sammenvævning – er at finde andre steder på tværs af det danske asylcenterlandskab.

Konklusion

Asylcenterområdet i Danmark er generelt ganske turbulent, med nye centre, der kontinuerligt åbner og lukker, og som derfor ofte kun eksisterer i nogle få måneder til et par år. Danmarks ældste, stadigt fungerende opholdscenter for asylansøgere har siden 1993 ligget i den mindre sydjyske by Jelling, hvor det huser op til 200 asylansøgere: en uafbrudt varighed over mere end 30 år, som på landsplan er enestående. Og med tiden har asylcentret og mange af byens egne institutioner vævet sig ind i hinanden – rumligt, socialt og institutionelt. For eksempel er både en kommunal fritids- og ungdomsklub og en lokal dagpleje i dag placeret i to af selve asylcentrets barakker. Analysen har vist, hvordan denne form for samarbejde og institutionel forbundethed mellem asylcentret og disse af byens egne institutioner over tid har bredt sig – det vil sige, fra selve asylcenterområdet til resten af byen. Asylcentret som institution er således typisk i dag mere eller mindre automatisk tænkt med ind i det almene lokale samfundsliv og det bredere kredsløb af institutionelt samarbejde, som dette til daglig involverer og bygger på. Det betyder, at man generelt i byen i dag erfarer asylcentret som "blot en lokal institution", underforstået "ligesom alle andre lokale institutioner". Baseret på etnografisk feltarbejde har artiklen i detaljen interesseret sig for, hvilke lokale årsagssammenhænge, der – ud over den langstrakte tidsfaktor – kan være med til at forklare, hvordan og hvorfor dette naboskab har udviklet sig og taget form, som det har i dag.

65 Damsholt og Mellempgaard 2017.

66 Ibid., s. 23.

67 Ibid.

I den forbindelse har analysen for det første fremhævet, hvordan den rumlige og sociale sammenvævning af asylcenter og lokalsamfund i Jelling ikke er resultat af et bevidst designet, *ideologisk forankret* sameksistens-projekt på tværs af etnisk diversitet. I stedet er den aktuelle institutionelle forbundethed og samarbejdspraksis mellem asylcentret og bysamfundet snarere vokset ud af en bestemt *pragmatisk løsnings-orientering*, fokuseret omkring lokale løsninger på lokale udfordringer. For det andet har analysen vist, hvordan denne pragmatisk forankrede inter-forbundethed mellem asylcentret og bysamfundets egne institutioner i det daglige hænger tæt sammen med bestemte lokale selvforståelser og kollektive erindringer. En sådan betydningsfuld lokal selvforståelse handler om, at man i byen har opbygget en særlig form for rummelighed i mødet med forskellige former for "anderledeshed" i det lokale gadebillede op gennem byens kulturhistorie, nærmere bestemt i relation til henholdsvis *Jelling Seminarium* (etableret i 1841) samt institutionen for psykisk udviklingshæmmede *Jelling Have* (etableret i 1976). Op gennem lokalhistorien har disse to centralt beliggende institutioner i byen betydet, at man i Jelling "altid har været vant til", dels at mange indbyggere alene opholder sig *midlertidigt* i byen (jf. de seminariestuderende), dels at en række indbyggere af og til kommer til *at stikke ud* i det offentlige rum (jf. beboerne på centret for udviklingshæmmede), når de uforvarende kommer til at bryde med lokale normer og gøremåder i byrummet. Artiklen har peget på, hvordan lige netop byens lokalhistoriske fortrolighed med *kombinationen* af disse to forhold, ser ud til at have væsentlig betydning for udviklingen over tid af den institutionelle interforbundethed og tætte samarbejdspraksis, som i dag kendetegner naboskabet mellem asylcentret og bysamfundet i Jelling. For også asylcentrets beboere opholder sig alene midlertidigt i byen – og som nye i Danmark er heller ikke de altid bekendt med diverse etablerede gøremåder i det lokale byrum.

Med andre ord, og som jeg sammen med kolleger også har argumenteret for andetsteds, da begynder lokale reaktioner på asylcentre ikke med selve deres etablering, men snarere forholder lokalbefolkninger sig til asylcentre inden for konteksten af et allerede eksisterende sammensurium af forskellige lokale udfordringer, muligheder og erfaringer.⁶⁸ Konkluderende peger artiklen således på, hvordan det lokale møde mellem asylcenter og lokalsamfund i Jelling i dag dybest set ikke begynder med selve asylcentrets etablering og tilstedeværelse. I stedet argumenterer jeg for, at dette møde og dets særlige udviklingsbetingelser og særegne betydningsdannelser *allerede* er indskrevet i eksisterende lokale kollektive erindringer og sociale fortællinger; i dette tilfælde omhandlende tidligere møder med "det anderledes" i byens rum og offentlighed.

På denne konkluderende baggrund foreslår jeg hermed tre analytiske og metodologiske fokuspunkter, som man i den socialvidenskabelige og kulturanalytiske migrationsforskning med fordel kan tillægge større empirisk opmærksomhed og vægt

68 Larsen, Whyte og Olwig 2015; Whyte, Larsen og Schaldemose 2018; Whyte, Larsen og Olwig 2019.

i fremtidige studier. 1) Når vi som forskere eller studerende ønsker at kaste etnografisk lys over nogle af de mange konkrete og situerede møder mellem flygtninge og lokalbefolkninger, som finder sted i nutidens Danmark og andre lande, foreslår jeg det frugtbart, i højere grad end det ofte er tilfældet i dag, at indarbejde et kulturhistorisk blik. 2) Det betyder videre, at når vi undersøger disse møder, da kan det ydermere være givtigt ikke alene at have øje for selve flygtningenes livsverden, men tillige – og med samme empiriske dybde – tilgå selve lokalbefolkningernes medlemmer som historisk indlejrede aktører, hvis erfaringer er situerede inden for bestemte lokaliteter og sociale institutioner. Med andre ord må vi både interessere os for den levede erfaring blandt dem, der er i bevægelse og ”kommer til” – og blandt dem, ”der allerede var”; den ikke-bevægende part, så at sige. I migrationsstudier glemmer vi ofte empirisk og dybdegående at udforske sidstnævntes forståelsesverden, om end det netop er denne, de, der kommer til, lander lige midt i – med stor betydning for selve flygtningenes egen migrationsoplevelse. 3) Som jeg andetsteds har diskuteret på baggrund af nærværende studie,⁶⁹ da indebærer dette samtidigt, at vi som forskere og studerende må huske også at være opmærksomme på forskellige lokale migrationsscenarier, som ikke nemt ”passer ind” i forhold til gængse, velbeskrevne nationale diskurser, når det omhandler flygtningemodtagelse – hvad enten disse diskurser ideologisk måtte knytte an til eksempelvis positionerne ’fremmedfrygt’ eller ’humanitarisme’. Den hverdagslige inter-forbundethed, rumligt, socialt og institutionelt, på tværs af asylcenter og bysamfund i Jelling – og det særlige pragmatiske *modus operandi*, som denne forbundethed som vist har rod i – udgør akkurat et sådant overset migrationsscenario, der ikke nemt lader sig indplacere under nogen af disse ideologisk forankrede, etablerede positioner inden for modtagelsen af flygtninge og asylansøgere i samfundet.

Referencer

- Agamben, Giorgio 1998: “Part Three: The Camp as Biopolitical Paradigm of the Modern”. *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*. Stanford University Press, s. 119-188.
- Amit, Vered 2002: “The Trouble with Community”. Vered Amit og Nigel Rapport (red.): *The Trouble with Community: Anthropological Reflections on Movement, Identity and Collectivity*. Pluto Press, s. 42-64.
- Bauman, Zygmunt 1997: “Tourists and Vagabonds: The Heroes and Victims of Postmodernity”. *Postmodernity and its Discontents*. Polity Press, s. 83-94.
- Baumann, Gerd 1999: *The Multicultural Riddle: Rethinking National, Ethnic and Religious Identities*. Routledge.

- Berg, Mette L. og Sigona, Nando 2013: "Ethnography, Diversity and Urban Space". *Identities: Global Studies in Culture and Power*: 20(4), s. 347-360. <https://doi.org/10.1080/1070289X.2013.822382>
- Bolius Boligejernes Videncenter 2015: "Naboer til social udsatte: frygt for bosteder er oftest ubegrundet". *Bedre hjem: Danmarks komplette boligmagasin*: 6, s. 12-15.
- Borberg, Hjarn v. Zernichow 2021: "Understøtter medierne etniske misforståelser?" Vibeke Borberg, Hjarn v. Zernichow Borberg, Christian Suhr og Niels Valdemar Vinding (red.): *Når medierne sætter dagsordenen*. Djøf Forlag, s. 261-285.
- Bygnes, Susanne 2020. "A collective sigh of relief: Local reactions to the establishment of new asylum centers in Norway". *Acta Sociologica*: 63(3), s. 322-334. DOI: <https://doi.org/10.1177/0001699319833143>
- Connerton, Paul 1989: *How Societies Remember*. Cambridge University Press.
- Damsholt, Tine og Mellemegaard, Signe 2017: "Kulturhistoriske problematiseringer". Søren Christensen, Astrid P. Jespersen, Signe Mellemegaard og Marie Sandberg (red.): *Kultur som praksis: etnologiske perspektiver på individualitet og fællesskab, kultur og historie*. Hans Reitzels Forlag, s. 23-66.
- Eriksen, Thomas H. 1997: *Us and Them in Modern Societies: Ethnicity and Nationalism in Mauritius, Trinidad and Beyond*. Universitetsforlaget i Oslo.
- Filges, Trine; Montgomery, Edith; Kastrup, Marianne og Jørgensen, Anne-Marie K. 2015: "The Impact of Detention on the Health of Asylum Seekers: A Systematic Review". *Campbell Systematic Reviews*: 11(1), s. 1-104. <https://doi.org/10.4073/csr.2015.13>
- Fortier, Anne-Marie 2010: "Proximity by Design? Affective Citizenship and the Management of Unease". *Citizenship Studies*: 14(1), s. 17-30. DOI: <https://doi.org/10.1080/13621020903466258>
- Geertz, Clifford 1998: "Deep Hanging Out". *New York Review of Books*: 45(16), s. 69-72.
- Gressgaard, Randi og Jensen, Tina G. 2016: "Planning for Pluralism in Nordic Cities". *Nordic Journal of Migration Research*: 6(1), s. 1-8. <https://doi.org/10.1515/njmr-2016-0005>
- Grillo, Ralph D. 2003: "Cultural Essentialism and Cultural Anxiety". *Anthropological Theory*: 3(2), s. 157-173. DOI: <https://doi.org/10.1177/1463499603003002002>
- Hage, Ghassan 2003: *Against Paranoid Nationalism: Searching for Hope in a Shrinking Society*. Pluto Press.
- Hervik, Peter 2011: *The Annoying Difference: The Emergence of Danish Neonationalism, Neoracism, and Populism in the post-1989 World*. Berghahn Books.
- Hickman, Mary J.; Mai, Nicola og Crowley, Helen 2012: *Migration and Social Cohesion in the UK*. Palgrave Macmillan. DOI: <https://doi.org/10.1057/9781137015174>
- Hynes, Patricia 2011: *The Dispersal and Social Exclusion of Asylum Seekers: Between Liminality and Belonging*. The Policy Press.

- Ingemann, Bruno 2021: "Ulven kommer". Vibeke Borberg, Hjarn v. Zernichow Borberg, Christian Suhr og Niels Valdemar Vinding (red.): *Når medierne sætter dagsordenen*. Djøf Forlag, s. 287-301.
- Jensen, Tina G. 2016: *Sameksistens: hverdagsliv og naboskab i et multietnisk boligområde*. Roskilde Universitetsforlag.
- Jöhncke, Steffen 2011: "Integrating Denmark: The Welfare State as a National(ist) Accomplishment". Karen F. Olwig og Karsten Pærregaard (red.): *The Question of Integration: Immigration, Exclusion and the Danish Welfare State*. Cambridge Scholars Publishing, s. 30-53.
- Kampmann, Tage 1991: "Seminariets betydning for lokalsamfundet – historisk og aktuelt belyst". Harry Haue, Kristian Hvidt, Ingrid Markussen og Erik Nørr (red.): *Skole, Dannelse, Samfund: Festskrift til Vagn Skovgaard-Petersen*. Odense Universitetsforlag, s. 149-162.
- Kirkebæk, Birgit 2001: *Normaliseringens periode: dansk åndssvageforsorg 1940-1970 med særligt fokus på forsorgschef N.E. Bank-Mikkelsen og udviklingen af Statens Åndssvageforsorg 1959-1970*. SocPol.
- Kjeldsen, Susanne B. 2013: "Historisk – et liv så nær det normale som muligt". *Sygeplejersken*: 9, s. 16.
- Koestler, Arthur 1967: *The Ghost in the Machine*. Pan Books.
- Lapina, Linda 2016. "Besides Conviviality: Paradoxes in Being 'at Ease' with Diversity in a Copenhagen District". *Nordic Journal of Migration Research*: 6(1), s. 33-41. [10.1515/njmr-2016-0002](https://doi.org/10.1515/njmr-2016-0002)
- Larsen, Birgitte R. 2011a: *Ind i Danmark: skabelse af sted og tilhørsforhold blandt nyankomne flygtningefamilier bosat i mindre danske lokalsamfund*. Ph.d.-afhandling. Institut for Antropologi, Københavns Universitet.
- Larsen, Birgitte R. 2011b: "Becoming Part of Welfare Scandinavia: Integration through the Spatial Dispersal of Newly Arrived Refugees". *Journal of Ethnic and Migration Studies*: 37(2), s. 333-350. DOI: <https://doi.org/10.1080/1369183X.2011.521337>
- Larsen, Birgitte R. 2011c: "Drawing Back the Curtains: The Role of Domestic Space in the Social Inclusion and Exclusion of Refugees in Rural Denmark". *Social Analysis*: 55(2), s. 142-158. DOI: <https://doi.org/10.3167/sa.2011.550208>
- Larsen, Birgitte R. 2017: "Riding Along in the Name of Equality: Everyday Demands on Refugee Children to Conform to Local Bodily Practices of Danish Egalitarianism". Synnøve Bendixsen, Mary B. Bringslid og Halvard Vike (red.): *Egalitarianism in Scandinavia: Historical and Contemporary Perspectives*. Palgrave Macmillan, s. 47-67. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-59791-1_11
- Larsen, Birgitte R. 2018: "Parents in the Migratory Space between Past, Present and Future: The Everyday Impact of Intergenerational Dynamics on Refugee Families' Resettlement in Denmark". *Nordic Journal of Migration Research*: 8(2), s. 116-123. DOI: <https://doi.org/10.1515/njmr-2018-0014>

- Larsen, Birgitte R. 2019a: "Når asylcentret bliver en del af samfundet: Fra lokal hverdag til national mediefortælling... og tilbage igen". *Jordens Folk – Etnografisk Tidsskrift*: 54(1), s. 38-49.
- Larsen, Birgitte R. 2019b: "The Asylum Center as 'Just Another Local Institution': Co-residency and the Everyday Practice of Neighborliness Among Asylum Seekers and Locals in the Danish Town of Jelling. *JEECA – Journal for European Ethnology and Cultural Analysis*, bind Special Issue nr. 1 ('Ways of Dwelling: Crisis – Craft – Creativity'), s. 73-89.
- Larsen, Birgitte R. 2022: "When Welfare State 'Integration' Becomes an Intimate Family Affair: Ethnic Minority Parents' Everyday Orchestration of Their Children's Future Belonging in Denmark". *Genealogy*: 6(42), s. 1-17. DOI: <https://doi.org/10.3390/genealogy6020042>
- Larsen, Birgitte R. 2024: "The (Un)celebrated Asylum Centre: How Danish Media Hijacked an Ethnographic Fieldwork and Altered Local Realities". *Ethnography*: 25(1), s. 3-17. <https://doi.org/10.1177/14661381211038516>
- Larsen, Birgitte R.; Whyte, Zachary og Olwig, Karen F. 2015: *Den nye landbefolkning: asylcentres betydning og konsekvens for lokale fællesskaber i danske landdistrikter*. Forskningsrapport. Institut for Antropologi, Københavns Universitet.
- Linnebjerg, Flemming 2018: "Antropolog undersøger ikke-problem". *Vejle Amts Folkeblad*, 16. marts, s. 13.
- Olwig, Karen F. og Paerregaard, Karsten 2011: "'Strangers' in the Nation". Karen F. Olwig og Karsten Paerregaard (red.): *The Question of Integration: Immigration, Exclusion and the Danish Welfare State*. Cambridge Scholars Publishing, s. 1-28.
- Pedersen, Marianne H. og Rytter, Mikkel 2011 (red.): *Islam og muslimer i Danmark: udviklinger efter den 11. september 2001*. Museum Tusulanum.
- Russell, Bertrand [1905] 2005: "On Denoting". Reprint in *Mind*: 114(456), s. 873-887.
- Rytter, Mikkel 2019. "Writing Against Integration: Danish Imaginaries of Culture, Race and Belonging". *Ethnos*, 84(4), s. 678-697. DOI: <https://doi.org/10.1080/00141844.2018.1458745>
- Rytter, Mikkel og Pedersen, Marianne H. 2014: "A Decade of Suspicion: Islam and Muslims in Denmark after 9/11". *Ethnic and Racial Studies*: 37(13), s. 2303-2321. DOI: <https://doi.org/10.1080/01419870.2013.821148>
- Rytter, Mikkel; Mortensen, Sarah-Louise J.; Bregnbæk, Susanne og Whyte, Zachary 2023 (red.): *Paradigmeskiftets konsekvenser: flygtninge, stat og civilsamfund*. Aarhus Universitetsforlag. DOI: <https://doi.org/10.2307/jj.5590545>
- Schütze, Laura M. 2013: "Myten om Danmarks dåbsattest: civilreligion i Kongernes Jelling". Margit Warburg, Signe E. Larsen og Laura M. Schütze (red.): *Civilreligion i Danmark: ritualer, myter og steder*. Forlaget Univers, s. 55-76.

- Strømsø, Mette og Bygnes, Susanne 2021. "Local responses to hostility to new asylum seeker centres in Norway". *International Migration* (Ahead of print), s. 1-12. DOI: <https://doi.org/10.1111/imig.12952>
- Vertovec, Steven 1999 (red.): *Migration and Social Cohesion*. Edward Elgar Publishing.
- Vertovec, Steven 2007: "Super-Diversity and its Implications". *Ethnic and Racial Studies*: 30(6), s. 1024-1054. DOI: <https://doi.org/10.1080/01419870701599465>
- Vitus, Kathrine 2010: "Waiting Time: The De-Subjectification of Children in Danish Asylum Centres". *Childhood*: 17(1), s. 26-42. DOI: <https://doi.org/10.1177/0907568209351549>
- Vitus, Kathrine 2011: "Zones of Indistinction: Family Life in Danish Asylum Centres". *Distinktion: Scandinavian Journal of Social Theory*: 12(1), s. 95-112. DOI: <https://doi.org/10.1080/1600910X.2011.549349>
- Wallman, Sandra 1998: "New Identities and the Local Factor – or When is Home in Town a Good Move?" Nigel Rapport og Andrew Dawson (red.): *Migrants of Identity: Perceptions of 'Home' in a World of Movement*. Berg, s. 181-206.
- Whyte, Zachary 2009: *In process: an ethnography of asylum-seeking in Denmark*. D.Phil thesis. Wolfson College, University of Oxford.
- Whyte, Zachary 2011: "Enter the Myopticon: Uncertain Surveillance in the Danish Asylum System". *Anthropology Today*: 27(3), s. 18-21. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8322.2011.00808.x>
- Whyte, Zachary; Larsen, Birgitte R. og Olwig, Karen F. 2019: "New Neighbours in a Time of Change: Local Pragmatics and the Perception of Asylum Centres in Rural Denmark". *Journal of Ethnic and Migration Studies*: 45(11), s. 1953-1969. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8322.2011.00808.x>
- Whyte, Zachary; Larsen, Birgitte R. og Schaldemose, Mona 2018: "The Role of Rural Grocery Stores in Refugee Reception". *Forced Migration Review*: 58, s. 24-25.
- Wise, Amanda og Velayutham, Selvaraj 2009 (red.): *Everyday Multiculturalism*. Palgrave Macmillan.

Websteder

- Agger, Renna Rose: *Føljeton* (4. august 2017), <https://foljeton.dk/44602/de-cykler-i-den-forkerte-side-af-vejen> (Besøgt 12/4 2024).
- Danmarks Radio: *DR Online*, <https://www.dr.dk/nyheder/indland/i-jelling-aflleverer-de-deres-boern-midt-i-asylcentret> (Besøgt d. 12/4 2024).
- Duedahl, Poul: *Rigsarkivet*, https://kilderne.dk/wp-content/uploads/2020/03/De_uoenskede-Introtekst_PoulDuedahl.pdf (Besøgt 12/4 2024).
- Jensen, Poul U. og Poulsen, Poul P.: *Trap Danmark lex.dk*, https://trap.lex.dk/De_Kellerske_Anstalter (Besøgt 12/4 2024).
- Udlændingeministeriet: *Ny i Danmark*, <https://nyidanmark.dk/da/Ord-og-begreber/US/Indkvartering/Asylcentre> (Besøgt 12/4 2024).

English summary

“If you want to know about integration, this is the wrong place”:

An ethnographic study of everyday neighbourliness and institutional interconnectivity across asylum centre and local community in the small Danish town of Jelling

Based on ethnographic fieldwork, this article draws on an anthropological study of the everyday neighborly relationship between asylum centre and local community in the small Danish town of Jelling (population 3,600) located in southern Jutland. While asylum centres in Denmark typically open and close on a regular basis due to fluctuating yearly numbers of arriving refugees, in Jelling one finds a centre for asylum seekers that has operated continuously for three decades, a unique circumstance within the country. This affords an exceptional insight into how neighbourliness between asylum centres and local town communities can evolve and develop when allowed to exist over an extended period. The article shows how, over time, in Jelling the asylum centre and the town’s own institutions have become intertwined spatially and socially. It explores the local pragmatic practices and understandings that underpin the development of this institutional interconnectivity on a day-to-day basis, and in this regard the analysis fleshes out the central role played by specific aspects of the town’s local cultural history. Consequently, the article concludes that the local encounter in Jelling between asylum centre and local community fundamentally does not commence with the presence of the asylum centre itself, but rather, this encounter is already embedded within existing local social self-understandings and collective memories.